

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مفهوم و ماهیت فقهی و حقوقی جرایم حدی علیه امنیت و حاکمیت

(تحریر، افساد فی الارض، بغی)

مؤلف:

امید ابو الفضل چهره‌ای

سرشناسه	: ابوالفضل چهره‌ای، امید، ۱۳۴۷
عنوان قراردادی	:
عنوان و نام پدیدآور	:
مشخصات نشر	: تهران، کتاب آوا، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	: ۳۲۴
شابک	:
وضعیت فهرست نویسی	:
موضوع	:
موضوع	:
موضوع	:
رده‌بندی کنگره	:
بند دیویی	:
شماره کتابشناسی ملی	:

مفهوم و ماهیت فقهی و حقوقی جرایم حدی علیه امنیت و حاکمیت
(محصربه، افساد فی الارض، بغی)

مولف:	امید ابوالفضل چهره‌ای
ناشر:	کتاب آوا
نوبت چاپ:	اول - زمستان ۱۳۹۸
شمارگان:	۱۰۰ نسخه
قیمت:	۵۵,۰۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۵۵۶-۵

نشانی دفتر مرکزی: انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، پست - بلیت، بلاک ۴، طبقه ۲، واحد ۴
 شماره‌های تماس: ۶۶۹۷۴۶۴۵ | ۶۶۹۷۴۱۳۰ | ۹۹۳ | ۶۶۹۷۴۱۵۸ | دورنگار: ۶۶۴۶۱۱۵۸

www.avabook.com | avabookkazemi@yahoo.com

فروشگاه کتاب آوا: اسلام‌شهر، خیابان صیاد شیرازی (خیابان دانشگاه) - درمانداری
 تلفن: ۵۶۳۵۴۶۵۱

هرگونه تکثیر این اثر از طریق ارسال یا بارگذاری فایل الکترونیکی، یا چاپ و نشر کاغذی آن بدون مجوز ناشر، به هر شکل، اعم از فایل، سی‌دی، افست، ریسوگراف فتوکپی، زیراکس یا وسایل مشابه، به صورت متن کامل یا صفحاتی از آن، تحت هر نام اعم از کتاب، راهنما، جزوه، یا وسیله کمک آموزشی، در فضای واقعی یا مجازی، و همچنین توزیع، فروش، عرضه یا ارسال اثری که بدون مجوز ناشر تولید شده، موجب پیگرد قانونی است.

فهرست مطالب

۱۷	مقدمه
۲۱	فصل اول: کلیات
	مبحث اول: اهمیت و فواید مطالعه جرایم حدی علیه امنیت و حاکمیت (محاربه افساد فی الارض و بغی)
۲۳	بند اول: ضرورت حفظ امنیت جامعه
۲۴	بند دوم: ضرورت حفظ تمامیت ارضی و استقلال کشور
۲۵	بند سوم: ضرورت اجتماعی نرم‌انگاری
۲۵	بند چهارم: ضرورت نظم، امنیت داخلی و خارجی
۲۷	بند پنجم: اجرای عدالت
۲۸	بند ششم: حفظ مصلحت عمومی
۳۰	مبحث دوم: فلسفه، اصول و مبانی فقهی و حقوقی حکم بر جرایم در نظام کیفری ایران
۳۰	گفتار اول: فلسفه حاکم بر جرایم حدی علیه امنیت و حاکمیت
۳۱	گفتار دوم: خصوصیات مجازات‌ها
۳۱	بند اول: خصیصه تریبی و یا رنج آور بودن
۳۲	بند دوم: خصیصه تردیلی (رسوا کننده)
۳۳	بند سوم: خصیصه مشخص بودن
۳۴	بند چهارم: خصیصه قطعیت
۳۴	گفتار سوم: اصول حاکم بر مجازات‌ها
۳۴	بند اول: اصل قانونی بودن مجازات‌ها
۳۵	بند دوم: اصل تساوی مجازات‌ها
۳۶	بند سوم: اصل شخصی بودن مجازات‌ها
۳۷	مبحث سوم: مبانی مجازات‌ها

- ۳۷ گفتار اول: اهداف مجازات‌ها
- ۳۷ بند اول: هدف از تشریح مجازات‌ها
- ۳۸ بند دوم: اهداف کلی در شریعت
- ۳۸ گفتار دوم: رویکردهای حاکم بر اهداف مجازات‌ها
- ۳۸ یک: رویکرد گذشته‌نگر
- ۳۹ دو: رویکرد آینده‌نگر
- ۳۹ بند اول: هدف بازدارندگی (ارعاب)
- ۴۱ بند دوم: اتوان‌سازی
- ۴۱ بند سوم: بازپروری
- ۴۳ بند چهارم: پیشگیری عمومی
- ۴۳ بند پنجم: پیشگیری خصوصی
- ۴۴ بند ششم: هدف مکافات یا ادا دادن
- ۴۵ گفتار سوم: چیستی و چرا مجازات جرایم حدی علیه امنیت و حکومت و اجرای آن
- ۴۶ گفتار چهارم: مبانی و الگوی کیفر حدی در جرایم حدی علیه امنیت و حاکمیت
- ۴۶ گفتار پنجم: حاکمیت الگوی کیفردهی جرایم حدی در جرایم حدی
- ۴۷ گفتار ششم: پیشینه تقنینی مجازات‌ها در جرایم علیه امنیت و حاکمیت
- گفتار هفتم: اصول حاکم بر صلاحیت محاکم از جهت تهمه توانین جزایی در جرایم حدی علیه امنیت و حاکمیت (محاربه، افساد فی الارض و بقی)
- ۵۰ بند اول: اصل صلاحیت سرزمینی
- ۵۴ بند دوم: اصل صلاحیت شخصی
- ۵۴ بند سوم: اصل صلاحیت واقعی در حقوق ایران
- ۵۸ گفتار هشتم: عناصر ارتكابی جرم
- ۵۸ بند اول: عنصر قانونی
- ۶۱ بند دوم: عنصر مادی
- ۶۲ ب: اوضاع، احوال و شرایط
- ۶۳ بند سوم: عنصر روانی
- ۶۴ ۱- دو مؤلفه‌ی رکن روانی جرایم عمدی

۶۵	نیت عام.....
۶۵	دو- سوءنیت خاص.....
۶۶	گفتار نهم: مبانی و معیارهای جرم انگاری در حقوق کیفری.....
۶۸	بند اول: مبانی جرم انگاری.....
۶۸	۱. اصل ضرر.....
۶۹	۲. اصل پدرسالاری حقوقی.....
۷۰	۳. اصل اخلاق گرایی حقوقی.....
۷۲	۴. اصل کمال گرایی حقوقی.....
۷۵	فصل دوم، رویکرد نظام تقنینی در ارتباط با محاربه و مصادیق آن.....
۷۷	مبحث اول: مفاهیم.....
۷۷	بند اول: مفهوم.....
۷۹	بند دوم: مفهوم جرم، دیدگاه قرآنی.....
۸۰	بند سوم: مفهوم مجازات در لغت و اصطلاح.....
۸۱	گفتار اول: تقسیم بندی مجازات.....
۸۲	الف- حد.....
۸۵	ب- قصاص.....
۸۶	پ- دیه.....
۸۶	ت- تعزیر.....
۸۷	دو- اقسام مجازات بر اساس رابطه‌ی متقابل.....
۸۷	الف- مجازات اصلی.....
۸۸	ب- مجازات تکمیلی (تتمیمی).....
۸۸	پ- منع از اشتغال به شغل، حرفه یا کار معین.....
۸۸	ث- منع از رانندگی با وسایل نقلیه موتوری و یا تصدی وسایل موتوری.....
۸۹	ج- منع از داشتن دسته‌چک یا اصدار اسناد تجارت [ی].....
۸۹	ج- منع از حمل سلاح.....
۸۹	ح- منع از خروج اتباع ایران از کشور.....
۸۹	خ- اخراج بیگانگان از کشور.....

- ۸۹ تس - انتشار حکم محکومیت قطعی.....
- ۸۹ سه - اقسام مجازات بر اساس موضوع.....
- ۹۰ گفتار دوم: احکام و قواعد حقوقی مجازات در قرآن.....
- ۹۰ بند اول: منابع حقوق جزا در شریعت اسلام.....
- ۹۰ ۱ - قرآن.....
- ۹۱ ۲ - سنت.....
- ۹۱ ۳ - اجماع.....
- ۹۲ بنا - دوم: جایگاه مجازات در فقه و قوانین.....
- ۹۳ مبحث در رویکرد اسلام در مورد جرایم حدی.....
- ۹۳ ۱. حد بر لغت.....
- ۹۴ ۲. حد بر اصطلاح.....
- ۹۴ ۳. تعداد جرایم مس و جنب حد.....
- ۹۵ ۴. غرض شارع از تعیین میزان مجازات حد.....
- ۹۵ بند اول: تعریف محارب.....
- ۹۶ بند دوم: محاربه از دیدگاه فقها.....
- ۹۷ بند سوم: معنای اصطلاحی محاربه در قانون.....
- ۹۷ بند چهارم: تعریف محاربه به قطع طریق.....
- ۹۹ بند پنجم: تعریف محاربه به تجرید السلاح لإخافه الناس.....
- ۱۰۰ گفتار اول: بررسی و تحلیل قیود تعاریف فقها.....
- ۱۰۰ بند اول: سلاح.....
- ۱۰۰ الف) طریقت سلاح.....
- ۱۰۱ ب) موضوعیت سلاح.....
- ۱۰۱ بند دوم: قصد اخافه.....
- ۱۰۲ بند سوم: زمان و مکان محاربه.....
- ۱۰۲ بند چهارم: توانایی محارب.....
- ۱۰۳ بند پنجم: جنسیت محارب (زن یا مرد بودن محارب).....
- ۱۰۴ بند ششم: اهل ریه بودن.....

- ۱۰۴ بند هفتم: علنی بودن محاربه
- ۱۰۵ بند هشتم: تعداد مرتکبان
- ۱۰۵ گفتار دوم: مجنی علیه جرم محاربه
- ۱۰۵ بند اول: مسلم یا غیر مسلم بودن مجنی علیه
- ۱۰۶ بند دوم: تعدد مجنی علیه
- ۱۰۶ گفتار سوم: ارزیابی محاربه از منظر اصول حقوقی
- ۱۰۶ گفتار چهارم: ادله اثبات جرم محاربه
- ۱۰۷ بند اول: نه
- ۱۰۸ بند دوم: اقرار
- ۱۰۹ بند سوم: علم قاضی
- ۱۱۰ گفتار پنجم: کیفر محاربه
- ۱۱۰ بند اول: نظریه ترتیب و مراتب چهارگانه محاربه
- ۱۱۲ بند دوم: قول تخییر
- ۱۱۳ گفتار ششم: کیفیت اعمال کیفر محاربه
- ۱۱۳ بند اول: قتل
- ۱۱۳ بند دوم: صلب
- ۱۱۴ بند سوم: قطع
- ۱۱۵ بند چهارم: نفی بلد
- ۱۱۵ گفتار هفتم: عوامل مؤثر در سقوط مجازات محارب
- ۱۱۵ بند اول: توبه
- ۱۱۷ بند دوم: جنون و ارتداد
- ۱۱۷ بند سوم: مرگ محارب
- ۱۱۸ گفتار هشتم: همکاری در جرم محاربه
- ۱۱۸ بند اول: شرکت در جرم محاربه
- ۱۱۹ مبحث سوم: در حکم محاربه
- ۱۲۰ گفتار اول: احاله مجازات
- ۱۲۰ گفتار دوم: جرائم در حکم محاربه در قوانین

گفتار سوم : مصادیق جرائم در حکم محاربه ۱۳۳

الف) تفاوت ماده ۲۸۱ و ۶۵۴ ق. م. ا. ت. ۱۳۷۵ : ۱۳۸

فصل سوم: بررسی فقهی و حقوقی افساد فی الارض ۱۳۷

مبحث اول، معنای لغوی و اصطلاحی افساد فی الارض ۱۳۹

بند اول: تعریف لغوی فساد ۱۳۹

بند دوم: مفهوم لغوی «فی الارض» ۱۴۰

بند سوم: معنای اصطلاحی افساد فی الارض ۱۴۱

بند چهارم: افساد از منظر قرآن ۱۴۳

گفتار اول: مبانی فقهی افساد فی الارض ۱۴۳

گفتار دوم: مستندات و دلایل موافقان یگانگی دو عنوان «محاربه» و «افساد فی الارض» ۱۴۴

بند اول: مستندات و دلایل قائلین به جرم انگاری «افساد فی الارض» ۱۴۴

۱. کتاب ۱۴۵

الف. آیه ۳۲ سوره مائده ۱۴۵

ب. آیه ۳۳ سوره مائده ۱۴۵

ج. آیه ۱۹۱ بقره ۱۴۸

۲. روایات ۱۴۸

الف. روایت فضل بن شاذان ۱۴۹

ب. روایت ناظر به مجازات آتش افروز ۱۴۹

پ. روایت ناظر به مجازات قاتل اهل ذمه ۱۵۰

ت. روایت ناظر به مجازات قاتل بردگان ۱۵۰

ث. روایت ناظر به مجازات کفن دزد (نباش) ۱۵۱

ج. روایت ناظر به مجازات ساحر ۱۵۲

چ. روایت ناظر به مجازات آدم ربا و آدم فروش ۱۵۳

ح. احکام جرائم تعزیری ۱۵۳

خ. خطبه قاصعه ۱۵۴

گفتار سوم: مستندات و دلایل مخالفان جرم انگاری «افساد فی الارض» ۱۵۴

گفتار اول: کتاب ۱۵۵

۱. آیه ۳۲ سوره مائده ۱۵۵
۲. آیه ۳۳ سوره مائده ۱۵۷
- گفتار چهارم: رد مستندات مدافعان جرم انگاری افساد فی الارض در زمینه روایات ۱۶۲
۱. روایت فضل بن شاذان ۱۶۲
۲. روایت ناظر به مجازات آتش زنده خانه‌های مردم ۱۶۳
۳. روایت ناظر به مجازات عادت دارندگان به کشتن اهل ذمه و بردگان ۱۶۳
۵. روایت ناظر به قتل ساحر ۱۶۵
- مبحث دوم: بررسی دیدگاه‌های مجازات مفسد فی الارض ۱۶۷
۱. قاعده قبح عقاب بلا بیان (اصل قانونی بودن مجازات) ۱۶۷
۲. قاعده (تدراء الحدود بالشبهات) ۱۶۸
۳. اصل احترام جان مسلمان ۱۶۸
- الف. سوره مائده ۱۶۸
- ب. سوره اسراء ۱۶۹
- ج. سوره نساء ۱۶۹
- گفتار اول: جایگاه افساد فی الارض از دیدگاه فقه ۱۷۰
- گفتار دوم: دیدگاه حقوقدانان در خصوص مفهوم افساد فی الارض ۱۷۱
- گفتار سوم: تحولات تقنینی جرم افساد فی الارض ۱۷۲
- گفتار چهارم: بررسی سوابق جرم انگاری افساد فی الارض ۱۷۵
- بند اول: سوابق مربوط به قبل از انقلاب ۱۷۶
- بند دوم: افساد فی الارض در ایران بعد از انقلاب اسلامی ۵۷ ۱۷۷
- گفتار پنجم: شاخص‌های قانون نگاری در جرم انگاری افساد فی الارض ۱۷۸
- بند اول: بکارگیری مفاهیم نسبی ۱۷۸
- بند دوم: هم پوشانی با مفاهیم مشابه ۱۸۰
- بند سوم: سخت گیری در تعیین مجازات ۱۸۱
- بند چهارم: پیش بینی مجازات اعدام برای مرتکب ۱۸۲
- بند پنجم: پیش بینی مجازات اعدام برای معاون ۱۸۳
- بند ششم: مجازات مرتکب در صورت عدم احراز سوء نیت خاص ۱۸۴

- بند هفتم: امکان مجازات مجدد مرتکب ۱۸۷
- مبحث سوم: مصادیق افساد فی الارض در قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲ ۱۸۸
- گفتار اول: مصادیق تقنینی افساد فی الارض در قوانین خاص ۱۹۰
- گفتار دوم: قانون مبارزه با مواد مخدر ۱۹۰
- گفتار سوم: قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء اختلاس و کلاهبرداری ۱۹۵
- گفتار چهارم: قانون اخلاص گران اقتصادی ۱۹۶
- گفتار پنجم: قانون تشدید مجازات جاعلان اسکناس ۱۹۸
- گفتار ششم: قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح ۱۹۸
- گفتار هفتم: قانون مجازات عبور دهندگان اشخاص غیر مجاز از مرزها ۱۹۹
- گفتار هشتم: قانون مجازات محترمان و گرانفروشان ۲۰۰
- گفتار نهم: قانون مجازات عمال و مالیت کنندگان غیر مجاز در امور سمعی و بصری ۲۰۲
- گفتار دهم: قانون مجازات قاچاقچیان انسان ۲۰۲
- گفتار یازدهم: قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز ۲۰۴
- مبحث دوم: رویکرد قانون مجازات اسلامی ه سوب ۱۳۹۲/۲/۱ در مورد جرم «افساد فی الارض» ۲۰۵
- گفتار اول: عنصر قانونی جرم «افساد فی الارض» ۲۰۵
- گفتار دوم: عنصر مادی جرم «افساد فی الارض» ۲۰۶
۱. رفتار فیزیکی ۲۰۷
- الف. جنایت علیه تمامیت جسمانی افراد ۲۰۹
- ب. جرایم علیه امنیت داخلی یا خارجی کشور ۲۱۰
- پ. نشر اکاذیب ۲۱۰
- ت. اخلاص در نظام اقتصادی کشور ۲۱۲
- ث. احراق و تخریب ۲۱۲
- ج. پخش مواد سمی و میکروبی و خطرناک ۲۱۳
- چ. دایر کردن مراکز فساد و فحشا ۲۱۳
- ح. معاونت در موارد مذکور در بالا ۲۱۴
۲. شرایط اوضاع و احوال ۲۱۵

- گفتار سوم: عنصر روانی در افساد فی الارض..... ۲۱۸
- گفتار چهارم: مجازات قانونی «افساد فی الارض»..... ۲۱۹
- گفتار پنجم: قواعد خاص حاکم بر جرم «افساد فی الارض» در قوانین موضوعه..... ۲۲۰
۱. انتشار حکم محکومیت قطعی یا تشهیر در محاربه و افساد فی الارض..... ۲۲۱
۲. ممنوعیت اعمال تخفیف مجازات، تعویق صدور حکم و تعلیق اجرای مجازات محاربه و افساد فی الارض..... ۲۲۳
۳. ممنوعیت جایگزین حبس و مرور زمان تعقیب، صدور حکم و اجرای مجازات، مواد ۷۱ و ۱۰۹ قانون مجازات اسلامی..... ۲۲۴
۴. ممنوعیت اعمال قاعده درء..... ۲۲۵
۵. ماد ۲۱۸ قانون مجازات اسلامی..... ۲۲۶
۶. ماده ۲۸۰، نون مجازات اسلامی..... ۲۲۶
۷. ماده ۳۰۲، قانون مجازات اسلامی..... ۲۲۷
۸. رسیدگی به جرم «افساد فی الارض»..... ۲۲۸
۹. ممنوعیت استفاده از نهال میانجی در افساد فی الارض..... ۲۲۹
۱۰. امکان جلب بدون احضار و التزام بر صادر قرار بازداشت موقت در محاربه و افساد فی الارض..... ۲۲۹
۱۱. تعدد اعتباری در عمل واحد مشمول محاربه، افساد فی الارض..... ۲۳۱
۱۲. مهدور الدم بودن محارب، مفسد فی الارض..... ۲۳۲
- فصل چهارم: بررسی فقهی و حقوقی بغی در نظام کیفری ایران..... ۲۳۳
- مبحث اول: واژه شناسی..... ۲۳۵
- بند اول: مفهوم و ماهیت بغی..... ۲۳۵
- بند دوم: مفهوم اصطلاحی بغی..... ۲۳۶
- بند سوم: معناشناسی بغی و براندازی در قرآن کریم و نظام حقوقی اسلام..... ۲۳۶
- بند چهارم: بررسی فقهی جرم بغی..... ۲۳۷
- بند پنجم: بغی و براندازی در آراء فقها..... ۲۳۸
- بند ششم: شناخت مفهوم حقوقی بغی..... ۲۳۸

- بند هفتم : مفهوم بغی نزد حقوقدانان ۲۳۹
- گفتار اول: مستندات جرم بغی ۲۴۰
- بند اول: قرآن کریم ۲۴۰
- بند دوم : سنت ۲۴۰
- بند سوم : روایات ۲۴۱
- بند چهارم : عقل ۲۴۲
- گفتار دوم : پیشینه ی بغی در نظام حقوقی اسلام و ایران ۲۴۳
- بند اول: بغی در نظام حقوقی اسلام ۲۴۳
- بند دوم : در عصر رسول الله(ص) ۲۴۳
- بند سوم: در عصر خلافت ائمه(ع) ۲۴۴
- بند چهارم: آیا بغی یک جرم حدی است یا سیاسی است یا تعزیری؟ ۲۴۷
- بند پنجم: فلسفه ، جرم انگاری ، بغی ۲۵۰
- الف: مصلحت ۲۵۱
- ب: ضرورت ۲۵۱
- مبحث دوم : مبانی جرم انگاری بغی ۲۵۲
- گفتار اول: مبانی فقهی جرم انگاری بغی ۲۵۲
- بند اول: لزوم استقرار امنیت در جامعه ۲۵۲
- بند دوم: وجوب حفظ نظام ۲۵۴
- بند سوم: لزوم صیانت از مقام ولایت ۲۵۵
- گفتار دوم : مبانی حقوقی جرم انگاری بغی ۲۵۶
- بند اول : لزوم حفظ نظم عمومی ۲۵۷
- بند دوم : ضرورت اطاعت از حاکم و حفظ اقتدار حکومت ۲۵۷
- گفتار سوم : نحوه برخورد با بغات در فقه با تکیه بر قرآن کریم ۲۵۸
- گفتار چهارم : سیره امیرالمؤمنین علی(ع) در برخورد با اهل بغی ۲۵۹
- گفتار پنجم: بررسی موضوع آیه بغی ۲۵۹
- گفتار ششم : گفتمان خاص در باب حکومت و امنیت ۲۶۰
- گفتار هفتم: انواع باغیان و چگونگی برخورد با آنها ۲۶۱

- ۲۶۱ بند اول: حرکت مسلحانه به منظور سرنگونی حاکم اسلامی
- ۲۶۲ بند دوم: حرکت غیرمسلحانه به منظور سرنگونی حاکم اسلامی
- ۲۶۳ گفتار هشتم: ضوابط تشخیص جرم بغی
- ۲۶۳ گفتار نهم: شرایط تحقق بغی
- ۲۶۴ بند اول: مشروعیت نظام و عدالت حاکم
- ۲۶۴ بند دوم: خروج مسلحانه
- ۲۶۴ بند سوم: وجود تأویل یا شبهه
- ۲۶۴ بند چهارم: وجود سازمان و تشکیلات
- ۲۶۵ بند پنجم: مسلمان بودن باغیان
- ۲۶۵ بند ششم: گروهی بودن بغی در قانون
- ۲۶۵ الف) نظر حضرات فقہان
- ۲۶۶ ب) رویه قضایی
- ۲۶۷ گفتار دهم: احکام مقابله با باغیان
- ۲۶۷ بند اول: احکام باغیان قبل از قیام مسلمانان (قبل از شورش علنی)
- ۲۶۸ بند دوم: احکام باغیان بعد از قیام (بعد از شورش علنی)
- ۲۶۸ بند سوم: احکام مقابله نظامی با باغیان
- ۲۶۹ الف: حکم اسیران
- ۲۷۰ ب: حکم اموال باغیان
- ۲۷۱ ج: حکم فراریان و مجروحان باغی
- ۲۷۲ گفتار یازدهم: شرایط بغی
- ۲۷۲ بند اول: مسلحانه بودن بغی در قانون
- ۲۷۳ بند دوم: شرط تأویل در قانون
- ۲۷۳ بند سوم: قید قیام علیه امام در قانون
- ۲۷۴ بند چهارم: مجازات باغی در فقه
- ۲۷۵ بند پنجم: وجوب نصیحت گروه باغی
- ۲۷۵ بند ششم: مجازات باغی در قانون
- ۲۷۵ گفتار دوازدهم: تاثیر توبه در جرم بغی

مقدمه

یکی از مباحث واجد اهمیت در حوزه سیاست جنایی و کیفرشناسی که غالباً از منظر حقوق و آزادی‌های فردی مورد بحث، نقد و چالش قرار می‌گیرد، بحث کیفر گذاری و کیفردهی و نحوه اجرای مجازات است. امروزه برخلاف دوران ابتدایی زندگی بشر، نحوه پاسخ‌دهی به پدیده مجرمانه ضابطه‌مند شده و آزایندهی که منتهی به کشف جرم، تحقیق، تعقیب، کیفردهی و اجرای مجازات بر بزهکاران می‌گردد، در ایران به آئین دادرسی کیفری^۱ و در غرب به عدالت کیفری^۲ مشهور شده است. عدالت کیفری به بیان ساده‌تر آن است که در حیطه اقتدار حکومت‌هاست و غالباً به شکل رسمی، اقتدارگرایانه، یک‌سویه، عمود بر تعمیم و بدون توجه خاصی به نظر و خواست طرفین اصلی دعوی کیفری (بزهکار و بزه دیده) به اعمال فرآیند رسیدگی به بزه ارتكابی و تعیین و اجرای مجازات پرداخته است. اما واقعیت این است که این نوع سیاست جنایی توفیق چندانی در مهار پدیده شوم بزهکاری کسب ننموده و برخورد سرکوبگراییه با فردی که خود قربانی وجود عوامل درونی و بیرونی جرم‌زا محسوب می‌گردد، نه تنها باعث اصلاح و بازسازی او نشده، بلکه پیامدهای نامطلوبی از قبیل تورم جزایی و افزایش جمعیت کیفری و هزینه‌های اقتصادی سنگین جرم را به ارمان آورده است.

امنیت و حاکمیت دو مقوله‌ای که لازم و ملزوم هم دیگر می‌باشند و به عبارتی لازمه هر حاکمیتی امنیت هست و هر حاکمیتی که امنیت دارد استمرار و ادامه حیات آن تضمین شده است. حاکمیت ملی همواره مهم‌ترین ارزش برای ملت‌ها بوده است و با توجه به تلاش حاکمان در جهت حفظ قدرت و حاکمیت خود و خطراتی که جرایم علیه امنیت می‌توانند برای حاکمیت و استقلال ایجاد نمایند. لذا از گذشته مقررات سختی در مورد جرایم علیه امنیت وجود داشته است. در جرایم علیه حاکمیت همواره سیاست جنایی خاص، سخت و متفاوتی که اصولاً به شکل اعدام، حبس ابد، قطع عضو،

1 -Criminal Procedure

2- Criminal Justice

تبعید، حبس‌های طولانی‌مدت، شلاق، انفصال دائم، جزای نقدی، اخراج از مشاغل و محرومیت‌های خاص در مشاغل و سمت‌های دولتی و ... نمود پیدا می‌نماید.

امنیت که در زمره حیاتی‌ترین هدف و بالاترین منفعت تمامی جوامع به شمار می‌آید، در ابتدا مفهوم امنیت ملی یک کشور، به توانایی نظامی آن برای دفع حمله یا دفاع موفق، در راستای تأمین آرامش و دوری از تهدیدها به کار می‌رفته است لذا از مفاهیمی محسوب می‌شود که به دلیل واضح بودن معنای آن، ارائه تعریف درباره آن مشکل شده است. برخورداری از وضعیتی ایمن و مطمئن در برابر خطرات و تهدیدها و نیز احساس امن و رهایی از اضطراب و دغدغه خاطر، تعبیری است که برخی از فرهنگ‌های حقوقی درباره امنیت ذکر کرده‌اند، این تعبیر نشان می‌دهد که این اصطلاح می‌تواند شامل حالت‌ها و وضعیت‌های کاملاً ذهنی (مانند احساس امنیت و راحتی) تا موقعیت‌های کاملاً بیرونی و مبنی (از جمله در موقعیتی ایمن و مطمئن) باشد.

در کنار جرائم علیه امنیت، باید به جرائم علیه آسایش عمومی نیز اشاره نمود، جرائمی که لطمه‌های اصلی خود را بر اعتبار عمومی می‌بین افراد وارد می‌سازد که در این زمینه می‌توان جرائم جعل و قلب سکه را به‌عنوان مثال ذکر نمود. هرگاه ضرر اصلی و مستقیم بر امنیت عموم افراد جامعه و یا حاکمیت وارد گردد، جرم ارتكابی در محدوده جرائم علیه امنیت باقی خواهد ماند. هرچند که بر اثر بزه موردنظر به تمامیت جسمانی و یا اموال افراد جامعه نیز خسارت وارد شده باشد، به‌مانند جرائمی همچون جاسوسی، تهدید به بمب‌گذاری و وسایل نقلیه عمومی و سوء قصد به مقامات سیاسی که در این تقسیم‌بندی قرار می‌گیرند، در مقابل، هرگاه ضرر اصلی بر امنیت افراد و یا اشخاص معینی از اجتماع وارد شده باشد، جرم از محدوده جرائم علیه امنیت خارج است، هرچند که در پی ارتكاب عمل مجرمانه، امنیت عمومی نیز خدشه‌دار شده باشد، به‌مانند جرائم اختلاس و سرقت که خصوصیت اختلاس در نظم و امنیت عمومی در این گونه از جرائم، تنها به‌صورت فرعی مورد نظر قرار می‌گیرد. در حقوق کیفری ایران تقسیم‌بندی جرائم به شکل صحیحی انجام نگرفته، جرائم علیه امنیت در قسمت خاصی از قانون مجازات اسلامی به‌صورت منسجم مطرح نشده است. از این‌روست که بخشی از جرائم علیه امنیت در باب هفتم از کتاب دوم قانون مجازات اسلامی با عنوان محاربه و افساد فی الارض مطرح شده و بخش دیگری از جرائم علیه امنیت با عنوان جرائم ضد امنیت داخلی و خارجی کشور جای گرفته است.

جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی با توجه به اینکه کلیت نظام اسلامی و موجودیت آن را مورد هدف قرار می‌دهند، در فقه اسلامی و همچنین در نظر سیاست‌گذاران عرصه حقوق کیفری از اهمیت بسزایی برخوردار هستند، چراکه جرایم امنیتی از عمده مسائلی هستند که آرامش و آسایش

ملی حکومت‌ها را به چالش کشانده‌اند. بقی، فعلی مجرمانه است که علیه اساس حکومت اسلامی ارتکاب می‌یابد و سیستم عدالت کیفری را وادار به واکنش می‌کند. سیاست جنایی اسلام در قبال این جرم یک رویکرد صلح‌جویانه و اصلاح‌پذیر دارد و در صورت عدم توفیق این رویکرد، از شیوه‌های سرکوبگر بهره می‌گیرد. سیاست جنایی ایران که ملهم از سیاست جنایی اسلام است، رویکردی متفاوت در قبال این جرم اتخاذ نموده و سیاستی قهرآمیز و سرکوبگرانه را در پاسخ به جرم بقی برگزیده است.